

Årsskrift 2023

Innehållsförteckning

	Sid nr
Förord och återblick av år 2023	3 – 5
Styrelsen vald för år 2023	6
VÅRENS PROGRAM 2024	7
Vrena Mekaniska Verkstad AB, historik 1957 – 2022, Eva Carlsson	8 – 26
Marieberg – undantagssstugan som blev fattigstuga Birgit Hugsén	27 – 29
Bröderna Anderssons Åkeri AB Lilian Eliasson och Vanja Martinsson	30 - 33
Brobygget, Christer Karlsson	34
Sången om Vrena, Roland Farke	35
Våra sponsorer	36 - 37

Vrena och Husby-Oppunda Hembygdsförening

Förord

Du håller just i din hand Vrena- och Husby-Oppunda Hembygds-förenings årsskrift för år 2023.

Denna skrift skildrar kalenderåret 2023 och är den 18:e årsskriften som föreningen har gett ut. Till nästa år – behöver vi mer hjälp med inlägg/berättelser för att det ska bli en stunds trevlig läsning.

Innehållet i skriften är, förutom sedvanlig föreningsinformation, historien om hur Vrena Mekaniska Verkstad AB startades och hur företagit har vuxit i storlek genom åren. Nedtecknad av Eva Carlsson med hjälp av information och foton från VMV.

I Vrena har det också funnits en fattigstuga vid Marieberg. Den historien har vi fått från Birgit Hugsén.

Vanja Martinsson, med rötterna i Vrenajorden berättar om sin pappas åkeri som drevs tillsammans med brodern, d v s pappa till Lilian Eliasson som också tillsammans med kusinen berättar om Bröderna Anderssons Åkeri. Det låg på Strandvägen, mitt emot Elinshäll.

Christer Karlsson har följt rivning och bygge av järnvägsbron. Finns det någon mer som har dokumenterat brobygget tar hembygdsföreningen naturligtvis gärna emot material.

Föreningen vill med sina skrifter i all blygsamhet sprida kunskap om gårdagens både små och stora händelser som tilldragit sig i vår bygd. Kunskap om gårdagen ger underlag för bättre beslut idag, som ju formar och påverkar morgondagen.

Denna text har jag kopierat från ordförandes ord i tidigare utgåvor – jag tycker verkligen att orden är de bästa för att beskriva hur livet är.

Vi hoppas på en stunds trevlig läsning!

Layout: Eva Carlsson -Teckensnitt Cambria 14 pkt. Upplaga 180 ex. Linderoths Tryckeri, Vingåker

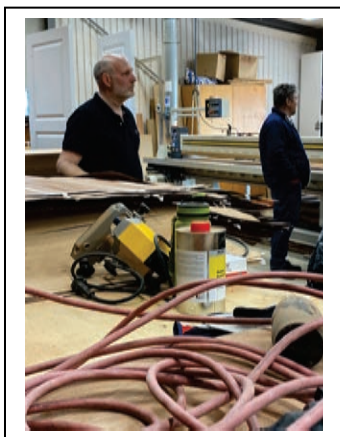
Ordförande har ordet och en tillbakablick över år 2023

Vrena och Husby-Oppunda Hembygdsförening har nu funnits i 47 år.

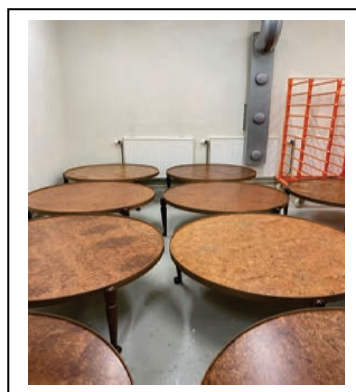
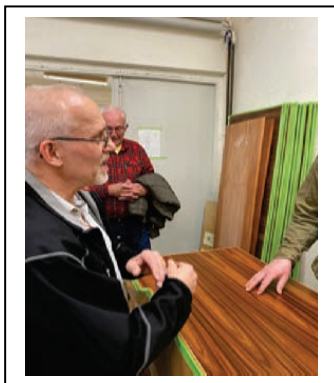
Styrelsen har haft 7 st möten under året.

Aktiviteterna som vi har anordnat – faktiskt en uppryckning och en nytändning i föreningens historia!

Datakursen som vi så entusiastiskt hade planerat en kväll i april månad fick endast en besökare, inget att lyfta fram kanske– men vi hade en trevlig pratstund i alla fall!

Fantastiskt många personer (40-tal) kom det däremot till **AB A H Eriksson & Söners möbelsnickeri** för att få en förträfflig visning av Fredrik och Mickael.

En vårdag öppnade vi upp lokalerna för **loppis**. Tack Kennert för att du fortsätter hålla i vårt gamla gods! En del nyheter finns även till beskådning.

En tidig morgon i juni samlades ett helt gäng vid Näset för att ha **gökotta**. Göken var inte hemma men fikat och sällskapet (mestadels Stigtomtabor) var gott!

Vid **Vrenadagen** i september hade vi öppet och det var välbesökt i och utanför lokalen.

Enligt önskemål hade vi repris på **Utflykt till Stendörren**, 5 personer deltog inkl vår ciceron.

Lilla Antikrundan som i år besöktes av Fredrik Svärd och Kennert Arnerheim – var välbesökt och kaffe med hembakat serverades – som vanligt vid våra aktiviteter.

En av höjdpunkterna under hösten var **Hantverksdagen** då ca 12 ”knallar” hyrde bord och sålde sina hemtillverkade alster allt ifrån must, bröd, ull, tomtar, stickat, snidat till smycken och honung och hemväda alster som mattor och ranor.

Filmkväll i novemberrusket i lokalen. 10 besökare och vi tittade på den första filmen om Vrenadagen.

Under hösten har vi också anordnat **Soppluncher**. Soppa med hembakt bröd och kaffe efteråt har många hittat till, vilket gläder.

Handarbetsjuntan rullar på – 5-6 entusiaster träffas en gång per månad lördag eftermiddag mellan kl 13-15. Välkomna fler om ni vill!

Arkivträffar på måndagar mellan 16-19 – inte särskilt välbesökt. Vi får se om vi orkar fortsätta med det. I det här arbetet behöver vi fler entusiaster! Du behöver inte sitta i styrelsen – du är välkommen ändå om du känner för att ”gräva lite guld”.

Till sist vill jag bara tacka för året till dig som deltagit i våra aktiviteter, till styrelsen och till våra sponsorer av årsskriften.

Tack för ditt stöd till föreningen!

2023i december/Eva Carlsson

Styrelse vald för år 2023 har varit

Ordförande och kassör	Eva Carlsson	0708 84 34 08 evamargret49@gmail.com
Ledamöter	Lilian Eliasson Gunnel Georgsson, sekr Christer Karlsson Kajsa Bohman Tomas Undin Benny Wahlberg Anders Österman Anette Jutman Sandra Wermelin Thollin	
Ansvarig för "Bygdeband"	Ingen frivillig	
Årsskriftsansvarig	Eva Carlsson	
Revisorer	Gerhard Georgsson och Lars Lindkvist	
Valberedning	Kerstin Pettersson och Kristina Oscarsson	
Kaffekommitté	har vi inte haft någon namngiven men på något sätt har det alltid funnits gott och hembakat bröd vid våra tillställningar!	

Föreningens adress är:

Tärnövägen 8, 611 73 VRENA

Plusgiro nr 430 54 91-5 – Swish 123 296 18 11

Epost vrenahbf@gmail.com

Hur många gånger ska man be om mejladress för lättare kommunikation från föreningen. En gång till i alla fall!

Vårens program 2024

Soppluncher - 13 februari, 19 mars och 16 april

Filmkvällar - 5 februari, 4 mars och 8 april

Vårmarknad vid församlingshemmet - 18 maj

Handarbetbetsgruppen fortsätter att träffas en gång per månad, förutom 20 januari som redan passerat i skrivande stund så blir det träffar 24 februari, 23 mars och 27 april

”Facebook” VRENA– titta där om det blir ändringar!

Plusgiro 430 54 91-5

Swish 123 296 18 11 (uppge namn, adress och ev mejl)

Medlemsavgift

150 kr/person eller 250 kr/familj

Tänk också på våra fonder: Rosengrens fond och Bo Ericssons fond

Vår hemsida

www.hembygd.se/sodermanland/vrenahusbyoppunda

Vrena Mekaniska Verkstad AB

Vrena Mekaniska Verkstad AB

Historik från starten 1957

(utdrag från tidningsartiklar genom åren)

Det började men en uppfinning ...

År 1957

VMV Startas i Vrena 1957 av Gunnar Johansson, 1919-1971. Företaget startades med hjälp av Ingvar Hugsén i Vrena.

Gunnar Johansson, anställd som verkmästare på Holmens Bruk AB i Vrena allt sedan byggnation och start av fiberplattfabriken år 1951, löste problemet med att märka fiberplattor före press genom att konstruera en märkapparat som kunde märka plattorna redan som halvfabrikat och därigenom komma ifrån den olägenheten att märkningsfärgen färgade av sig på intilliggande plattor. Fördelen med detta förfaringssätt var att färgen torkade i pressproceduren, som skedde under högt tryck och hög värme.

Drömmen att starta något "eget" såg ut att gå i uppfyllelse

Royalty på **3.000 kr** från AB Defibrator som beställare av apparaterna blev **hela startkapitalet**, tillverkningen började i ett uthus i Vrena.

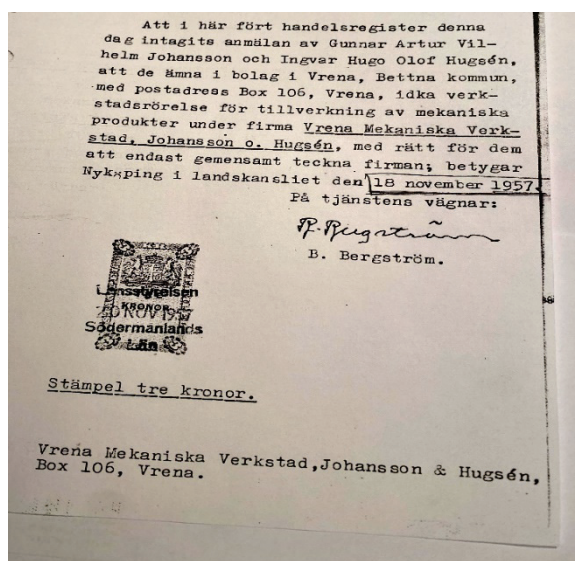
Ett hyresavtal undertecknades den 1 april 1957 av Gunnar Johansson och Ingvar Hugsén. Lokalerna som hyrdes var två garage och en sommarstuga vid fastigheten Pilgrimsbo 1:7, Skönsta i Vrena. Hyresvärd var William Jonsson. Lokalerna skulle användas för lättare industri. Årshyran var 960 kr.

Av utdrag från dagbokens första sida kan man utläsa att den största investeringen den första månaden var en **slipmaskin för 165 kr**.

Firma Vrena Mek. Verkstad No

DAGBOK för April och Maj månad 1957

Dat.	TEXT	Ver. nr	Kassa		Postgiro		Icke kontanta poster	Konto-nummer	
			Ink. (Debet)	Utg. (Kredit)	Ink. (Debet)	Utg. (Kredit)		Utgifter	Inkomst
1. April	Agar (gasbyter)	1	3.85	95.50				19.1	
	Agar för verkstad	2		60.00				43.1	
	Slipmaskin (165 kr)	3		165.00				13.1	
	Slipmaskin (165 kr)	4		8.40				13.1	
16	Slipmaskin (165 kr)	5		9.20				43.2	
	Slipmaskin	6		25.00				43.2	
17	Slipmaskin	7		38.45				43.2	
23	Rör	8		5.60				43.2	
	Slipmaskin	9		4.50				43.2	
	Slipmaskin	10		34.50				42.1	
	Slipmaskin	11		1.50				43.2	
25	Slipmaskin	12		119.33				12.1	
	Slipmaskin	13		2.00				43.2	
	Slipmaskin	14		15.00				12.1	
26	Slipmaskin (165 kr)	15		15.00				12.1	
Maj	Slipmaskin	16		11.30				42.1	
8	Slipmaskin	17		63.00				42.1	
18	Slipmaskin	18		19.70				42.1	
	Slipmaskin	19		2.80				12.1	
	Slipmaskin (165 kr)	20		2.00				12.1	
	Slipmaskin	21		2.00				42.1	
15	Slipmaskin	22		2.00				42.1	

Den 18 november 1957 får man stämplat från Länsstyrelsen i Södermanlands län, att handelsregistret denna dag intagit anmälan av Gunnar Artur Vilhelm Johansson och Ingvar Hugo Olof Hugsén, att de ämnar i bolag i Vrena, Bettna kommun, med postadress Box 106, Vrena, idka verkstadsrörelse för tillverkning av mekaniska produkter under firma **Vrena Mekaniska Verkstad, Johansson o Hugsén.**

Verksamheten utvidgades, AB Grubben kom in som kund och kontakterna med Defibrator och diverse andra företag intensifierades och gav resultat.

Första utbyggnaden

1

Flyttning till nedlagda mejeriet i Bettna företogs och duktiga yrkesarbetare från olika delar av landet uppraggades. En period fick t o m grannlandet Danmark låna ut ett par duktiga arbetare. I lokalpressen stod att läsa att fabrikör Johansson hade omkring 25-30 anställda och att man även kunde ha haft fler om det funnits bostäder att tillgå.

En av de största artiklarna för verkstaden var s k **massaupplösare för sulfidfabrikerna**. Det var stora behållare av rostfritt stål, som rymde upp till 18 m³. Tillverkningen sker i Bettna och montörer sätter dem på plats. Kunderna fanns i Mönsterås, Norrköping och i Hallstavik och Vrena. Man kan också läsa att kunder fanns både i Afrika, Japan och Frankrike.

Årsomsättningen var runt 1 milj kronor.

År 1963

Andra utbyggnaden

2

Mejeriet blev snart för trångt och oändamålsenligt. Ladugården vid Kulla gård inköptes och byggdes om i flera etapper. 1963 kunde man flytta in i nya tidsenliga lokaler. Därefter gjordes utbyggnader 1967 – 1970

År 1971

3

Tredje utbyggnaden

Vid nybyggnation av plåtverkstad 1971 insjuknade Gunnar och avled. Han fick aldrig se den färdig.

Verksamheten måste dock fortsätta. Många svårigheter återstod, dels att ersätta en driven företagsledare som "var" företaget, som skött kontakterna både med uppdragsgivare, leverantörer och anställda. En företagsledare som stått för firmans goodwill, som överbryggat eventuella motstånd och överbevisat parterna om att allt skulle kunna fungera trots alla svårigheter.

1970-talets konjunkturuppgång gav företaget en del hjälp på vägen. 70 - 80 % av tillverkningen går nu på export. Nu även Sydamerika, Indien och utrustningar till pappersindustrier i Sovjets asiatiska del.

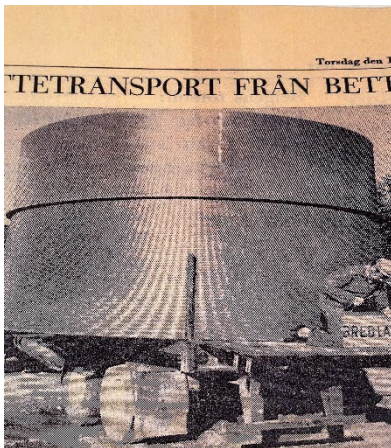
År 1972

Den 5 januari 1972 skriver SN (Södermanlands Nyheter):

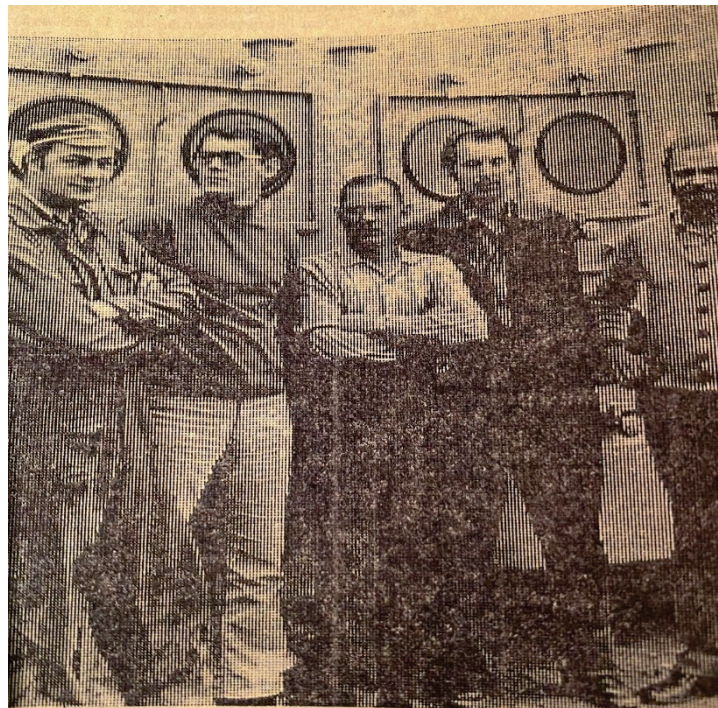
Bettnadam leder världsindustri – men hon ger sina anställda äran Vi talar här om Gunnars hustru, Inga-Britt, som tog över som VD i verksamheten efter makens bortgång. Vi läser: "Vrena mekaniska verkstads AB i Bettna har på få år växt fram till en lika stabiliserad som kvalificerad exportindustri med kontakter över praktiskt taget hela den kända världen. 38 anställda ..."

På frågan om hon vill berätta något om företaget, tillverkningen, planer, framtidsförhoppningar ... "Nej, säger verkställande direktören fru Johansson. Jag har förmånen att vara omgiven av en utomordentlig medarbetarstab, som envar behärskar sina uppgifter. Min roll i sammanhanget är ovidkommande; jag lyssnar på förslag och konfirmerar beslut och försöker samordna vår verksamhet. I övrigt tar jag som min uppgift att i någon mån av förmåga föra min makes verk vidare. Det var han som en gång grundade firman tillsammans med en kollega".

Tillverkningen omfattar nu tillbehörsmaskiner för pappers- och cellulosaindustrin. Man har också kommit in på vattenreningssidan och en del arbeten inom den kemiska industrin. Produkterna framställs huvudsakligen i syrafast och rostfritt material. Man har ibland styckevikter upp till 15 ton i färdigmonterat skick. Då rör det sig om massaupplösare och massakokare. Man sysslar uteslutande med beställningsarbeten inom branschen och är på så sätt en legoverkstad. Det betyder att man inte har någon egen konstruktionsavdelning – men det innebär inte att vi kan göra upp en ritning om så erfordras.

14 september 1972 gick denna breda och höga last, ett massakar, från Bettna till Åmotsfors pappersbruk – 5 ton

Ledningen för VMV består här av från vänster Tomas Johansson (son till Gunnar och Inga-Britt Johansson), Lennart Cederkvist, Helge Johansson, Bengt Johansson samt Tore Svensson

År 1977

1977 fanns det här fotot i lokaltidningen – en tolv ton tung cistern transporterades med poliseskort från Bettna till Sunlight AB i Nyköping. Den ska placeras på fundament för att utgöra lagerutrymme för 120 kbm

pulvervara. Cisternen är 12 meter hög har en diameter på 5 meter.

En artikel utan år och datum handlar om hindrande fällningsaktion av ekar som skymmer utfart från VMV – men Bettnaborna protesterade genom att ställa sina bilar i vägen – så det blev inget med det den dagen i alla fall. Tomas hoppas på nya försök från kommunens sida.

Fjärde utbyggnaden

4

Vrena Mekaniska Verkstad har byggt en ny hall på 600 kvadratmeter. Vice VD Tomas Johansson i samtal med Göran Eriksson.

Bättre miljö för 2,2 milj. Ny hall om 600 kvm, vilken var ett nödvändigt komplement till verkstadslokalerna och ersätter dessutom den gamla uttjänta målar- och blästringsverk-staden. Den nya hallen har trimmats in av personalen och är nu invigda med en extra lång kaffepaus i personalmatsalen. Till kunderna kan man nu också nämna Scania-Bussar AB.

VD Tomas Johansson säger till SN att nu har man en lokal för sandblästring och en för sprutlackering. Den typ av sandblästringsverkstad som VMV byggt bedöms vara mycket miljövänlig. All transport av spilldamm sker automatiskt och därmed dammfritt. Sanden, s k olivinsand, innehåller inte kvarts utan huvudinnehållet är magnesiumoxid. Luften i blästringsverkstaden är till 95 % renad.

Målarverkstaden är av avsevärt högre kvalitet än den gamla lokalen. Luften strömmar in i lokalen genom ett perforerat undertak och suges ut genom golvet. I den nya lokalen finns också en monteringshall, som kompletterar den gamla verkstaden. Huvuddelen av verkstaden kommer att finnas kvar som verkstad, men delar av den gamla lokalen skall byggas om.

År 1982

5

Femte utbyggnaden

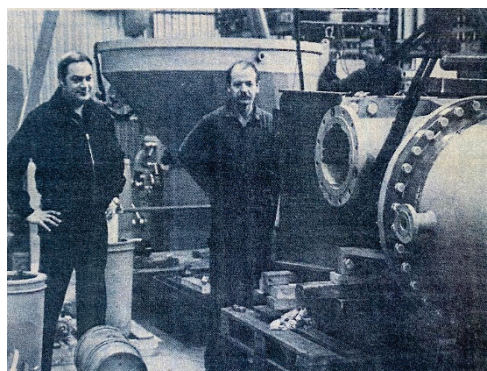

I juni månad år 1982 skriver SN om att det dags för ytterligare utökning av verksamheten. En ny hall på 61 x 20 meter planeras. Bygglovsansökan är inskickad till Flens kommun. Man hoppas på klartecken i augusti. Tillverkningen ska utökas. Man önskar ha den nya hallen klar till årsskiftet. VMV letar fler yrkeskunniga medarbetare, vilket inte är helt lätt. Hur

konstigt det än låter vid den här tiden då det i landet är stor arbetslöshet. Investeringarna som görs vid det här tillfället är cirka 4 milj. Kr inkl maskinpark.

25 års jubileum, november 1982

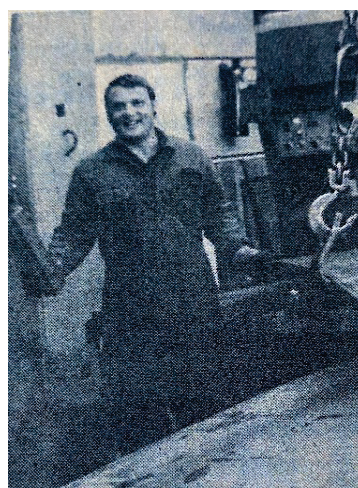
I november samma år, 1982, uppmärksammar lokaltidningen Folket att företaget firar 25 år. Utvidgningarna som gjorts under åren var ny plåtverkstad år 1971, kallförråd 1975 och målnings- och monteringsverkstad 1979 liksom nya personalutrymmen och utvidgat kontor 1979. Nu lagom till årsskiftet 1982/83 flyttar man in i den lokal som nämndes här

ovan. Ytan på den är 1.200 kvm – en utökning med 1/3-del mot vad man har idag. Nu har man i företaget en maskinavdelning, en plåtavdelning och en ytbehandlingsavdelning där man både sandblästrar och sprutmålar. Man har nu 50 medarbetare i företaget.

Gunnar Lybjörk övervakar att en skruv svarvas ordentligt

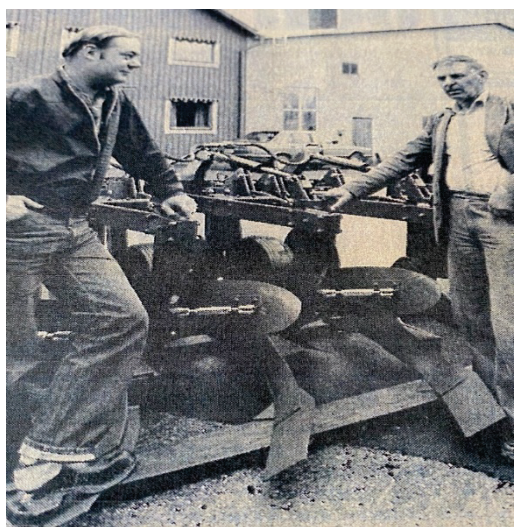

Göran Johansson arbetar med tunga plåtar

År 1983

Nästa inslag läser vi den 9 september 1983 – något helt annorlunda –

Runes plog klar att tillverkas vid VMV.

Rune Karlsson, Blacksta, kom med en strålande idé för 6 år sedan omkring 1997. Istället för att vända jorden 45 grader skulle den vändas 180 grader. På det viset blir man av med allt rotoqräs. Rune fick hjälp av bl.a. styrelsen för Teknisk Utveckling (STU) för att utveckla sin idé. Det kom delegationer ända från Ryssland för att titta på plogen. Kan man bli av med rotoqräset i själva plöjningen finns stora pengar att hämta i bland annat en kraftigt minskad giftanvändning.

Inom VMV har man inga som helst traditioner på den svenska

plogmarknaden men vågade satsa på Runes idé. Ryssarna är redan intresserade och vill starta licenstillverkning. För Rune själv väntar flera europeiska länder på liknande kontrakt. Ännu så länge tillverkades plogen rent hantverksmässigt. Blir det en storsäljare sätter man i gång serieproduktion. Lantbruket har Rune lämnat över till familjen!

År 1989

Fotot på ledamöterna i verkstadsklubben är från år 1989

Arbetsnr: 9 Namn: Björn Karlsson Företag: 9941

FRÅNVAROR

Ang	Från	Till	Orsak	Sign
3	2.00	16.00	28	77

Grid for time recording (columns 1-7):

	1	2	3	4	5	6	7
Kom	6.53	6.55		6.54	6.55		
Gick	16.01	16.02		16.01	16.01		
Kom							
Gick							
Kom							
Gick							
Kom							
Gick							
Ord. tid	8.1	8.1		8.1	8.1		32.4
Öst/Översid	+3.0						+3.0
			8				

Obefärlig stämpling bekräftar Lagerkort N 4 från AB Tidkort, Tabby

Man höll kontroll på arbetstiden genom stämpelur – incheckning/utcheckning därefter var det manuell hantering av löneadministratören. Här ser vi ett exempel på kortet som man stoppade in i apparaten.

År 1990 – Årets företagare!

En utmärkelse som Flens kommun utser.

År 1991

– blir det med lönsamma året hittills i företagets historia med en omsättning om 50 milj. Kronor.

År 1992

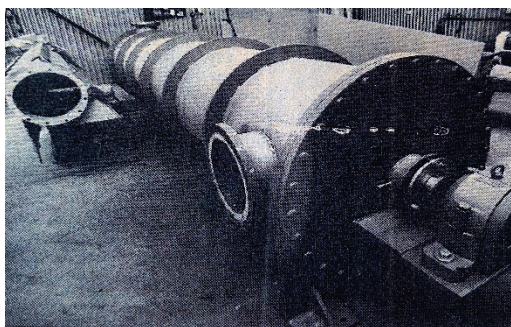
Även år 1992 blir ett bra år även om man märker av lågkonjunkturen.

Omsättningen sjönk med 30 %. Det oroar inte VD Tomas Johansson eftersom man i stället har plockat hem tidigare arbeten hos underleverantörer. Tomas ser ljust på framtiden. Pappers- och cellulosaindustrin har under några år hållit tillbaka sina investeringar. Det gör att investeringsbehovet snart kommer att vara stort. De senaste leveranserna har detta år gått till Taiwan och Schweiz och snart blir det leveranser till Kina och Indien.

Han säger till tidningen att det finns många fördelar med att ha verksamheten på en liten ort. Man förstår av texten att personalen trivs, vilket också Tomas betonar vikten av. En bra och trogen medarbetarstab är otroligt viktigt. Antalet anställda är nu 55 och omsättningen av personal är mycket liten. Personalen kommer från Bettna, Vrena, Stigtomta, Nyköping, Flen, Katrineholm. Orter med pendlingsavstånd. Självpendlar Tomas numera från Nyköping efter alla tidigare år boende i Vrena. Personalen arbetar relativt självständigt. Riktlinjer finns för vad var och en ska göra men sedan måste alla också kunna ta eget ansvar. Det kanske är den självständigheten som skapar en del av trivseln.

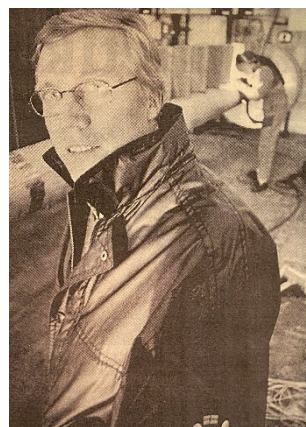
Så här ser en del av produkterna ut som görs i Bettna. Det är av delarna till ett dispergeringssystem (dispergera = finfördela) av returpapper.

Sjätte utbyggnaden

6

År 1996

Företaget bygger ut och investerar i nya maskiner. Man räknar också med nyanställningar. Igångsättning 20 oktober 1996. Det ska bli en ny monteringshall intill de andra byggnaderna. Företaget köper in två nya bearbetningsmaskiner, en bäddfräs och en vattenskärningsmaskin. Kostnaderna kommer att uppgå till 12 milj. Kronor. Allt ska vara klart i januari 1997. Här kan man också läsa att man tillverkar maskiner för kompostering och att andra hemligheter är på gång. Det berättar vice VD Göte Tengroth. "Det är nödvändigt att satsa på ny teknik – hand i hand med en skarp miljöprofil". Vi läser också att företaget nu har 60 anställda.

År 2007

Året då man firar 50-årsjubileum!

Företaget har nu fått en ny VD i Hans-Erik Olsson. Peter Johansson sonson till grundaren Gunnar Johansson är produktionschef. De tror på framtiden – orderstocken är fulltecknad. Kan man då luta sig tillbaka och ta det lite lugnt? Nej icke, det gäller att hela tiden ligga i framkant och företaget vill expandera. Antalet anställda är nu uppe i 70.

Det är bredden i kunskaperna inom företaget som gör att helheten blir lönsam. En av de större kunderna är Cellwood Machinery som tillverkar maskiner till pappersindustrin. Deras produkter går på export över hela världen och många av delarna som tillverkas i Bettna hamnar slutligen i Kina. Det gäller att hela tiden vara bäst. Flera andra liknande företag finns i Sverige.

Jubiléet firas med öppet hus för kunder, allmänhet och anställda.

Undrar om det delades ut dollarsedlar till alla?

Är kvar efter 50 år på första jobbet

Björn Karlsson är ingen hoppjerka. Han skulle precis fylla femton när han fick sitt första jobb på Vrena Mekaniska Verkstad i Bettna. Där är han fortfarande kvar, efter 50 år. CNC-maskiner i all ära men det är manuell svarvning han behärskar till fulländning och uppskattar efter förtjänst.

Ett halvt sekel på samma arbetsplats. Funderade du aldrig på att byta arbetsgivare någon gång?

– Jodå, flera gånger. Men varför byta till något sämre när det visade sig att det som kunde erbjudas var att jobba med massproduktion. Här på Vrena kör vi i mindre serier och får också tillverka kompletta maskiner till främst pappersbruken. Det är uppgifter jag gillar och det byter jag inte frivilligt bort.

Inte ens om du hade fått högre lön?

– Nej.

Vad är det som har förändrats mest på din arbetsplats sedan du började?

– Arbetsmiljön! Dagens ungdomar kan knappast föreställa sig hur det var.

Ibland var lokalen så full av rök och damm att vi fick öppna dörren för att överhuvudtaget se något. Och för att bära upp gasflaskor på taket använde vi ihopsnickrade långa trästegar som lätt svajade när man klättrade på dem.

Nåt annat som förändrats?

– Storleken. Det var bara jag och chefen i början och verksamheten drevs i två garage. Idag är vi 60 anställda. Sen har vi den tekniska utvecklingen med cnc-maskinerna. Numera är vi ett fåtal på jobbet som kan hand-svarva och ungdomar kan

inte tänka sig annat än att köra cnc-svarvar. Modern teknik är fantastisk och underlättar på många sätt men hantverkskänslan är inte alls densamma.

Har krisen svept in över Vrena?

– I höstas var det första gången i företagets historia som folk blev uppsagda. Åtta stycken fick gå. Så visst har vi drabbats men man kan väl säga att vi klarar oss mindre dåligt eftersom vi i princip kan tillverka vad som helst.

Värsta krisen någonsin?

– Ja, tokraset i orderingen är något helt nytt. I början av 90-talet hade vi en lika kraftig nedgång som nu men det skedde under ett par års tid. Inte som nu, ett par månader.

Ser du någon ljusning?

– Faktiskt får vi in en hel del förfrågningar men vi märker att konkurrensen är stenhård. En del verkstäder lägger sig på halva priset för att ta jobbet till varje pris.

Du har varit fackklubbs-ordförande för Metall på Vrena?

– Ja, det var jag ändra fram till 2006 och satt som ordförande i 15 år.

Kände du av dubbla lojaliteter?

– Nej, ägarna och jag var helt på det klara över att vi hade olika roller. När företaget firade 25 år ville ägarna att jag skulle sitta med vid honnörsbordet men jag valde självklart att sitta bland mina "gubbar". Och det hade man förståelse för.

Metalls krisavtal som öppnar för att korta arbetstiden och sänka lönerna, har hårt kritiserats av många fackförbund. Vad tycker du?

Björn Karlsson vid den Profila supportsvarv med swinget 900 mm och längden fem meter som han jobbat i sedan den köptes 1988.

– Det är inget man gillar men alternativen är knappast bättre om det betyder att fler blir arbetslösa.

Hur länge tänker du stå vid din svarv?

– Till hösten blir jag pensionär på heltid. Jag märker ju att kroppen inte är ung längre även om jag motionerar regelbundet sedan 40 år och har en matchvikt som när jag mönstrade. Ibland skakar fingrarna och efter semestrarna upptäcker jag varje gång att jag får nya händer – småsåren hinner ju läka.

Vad ska du göra sen?

– Det blir väl tid över för resor och att springa fler halvmaror. Men sen vet jag inte riktigt hur jag ska samsätta mig. Jag är öppen för alla tips och förslag.

Så då kan Verkstadstidningens läsare tipsa dig?

De är välkomna. Det är bara att ringa Vrena Mekaniska.

VID TELEFONEN:
PETER NORRBOHM

År 2009 - 2010

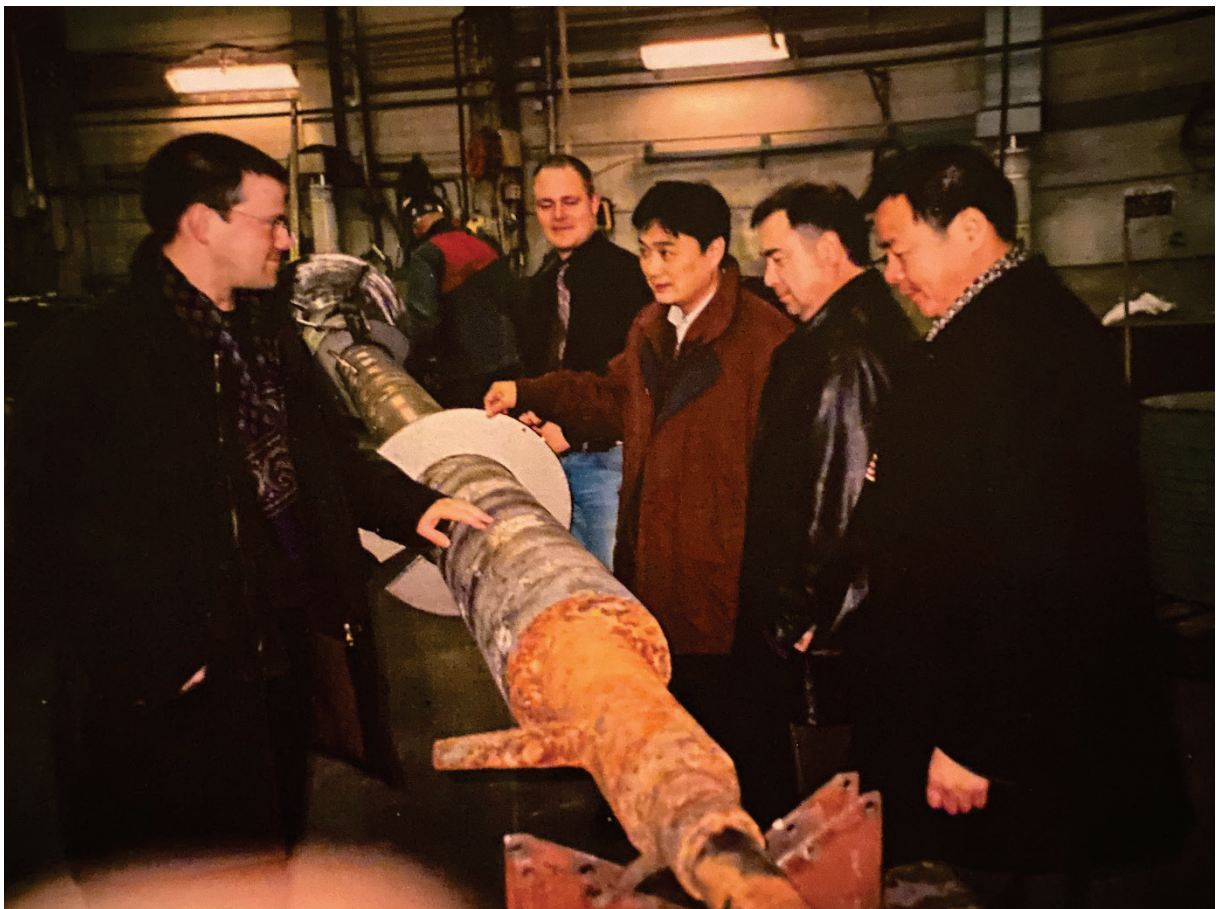
Det blev lågkonjunktur även hos VMV liksom de flesta andra verkstadsföretagen. Men genom att gå ned i arbetstid och avtala med facket om att betala ut löneminskningen om företaget lyckades gå med vinst, så klarades krisen. Personalen fick sin fulla lön även krisåret 2009/2010. Samtidigt som verksamheten stod nästan helt still passade de ändå på att köpa maskiner billigt.

Krisen stärkte oss. Vi klarade oss igenom och det har gjort oss lite kaxigare. Det som inte dödar härdar, konstaterar VD Hans-Erik Olsson.

2010 sker en återhämtning och vid årets slut är det full fart igen. Här och var pågår byggnadsarbeten, lokalerna byggs ut

Vi har köpt mer mark också så att vi klarar de närmsta 10 årens expansion, säger Peter Johansson och pekar ut mot tomtstolparna ute på åkern.

Kundbesök från Kina

År 2011

Företaget letar efter kompetent personal. Arbetsförmedlingen utbildar för fullt och de som blir klara får jobb direkt. Reglerna hindrar dock ungdomar från att få tillräcklig arbetsmarknadsutbildning. En sådan tar oftast 40 veckor, men eftersom ungdomar bara kan få utbildning i 20 veckor räcker inte det till enligt Arbetsförmedlingen.

En av företagets nyanställda ses nedan, Mattias Borin

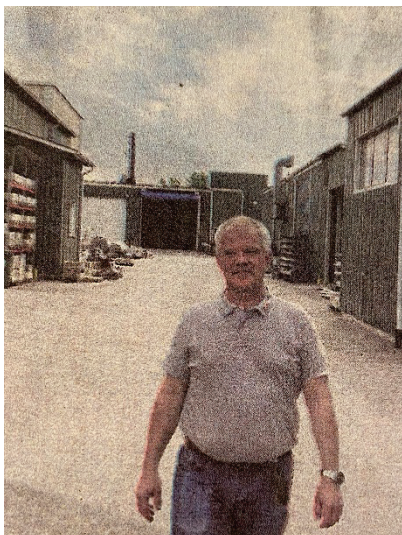
År 2020

Omsättning 155 milj. Kronor, ett rekord i företagets historia. 60 anställda finns i personalstyrkan.

År 2022

23 maj står det att läsa ytterligare ett stort reportage om VMV.

VMV fortsätter växa – 65 år efter starten!

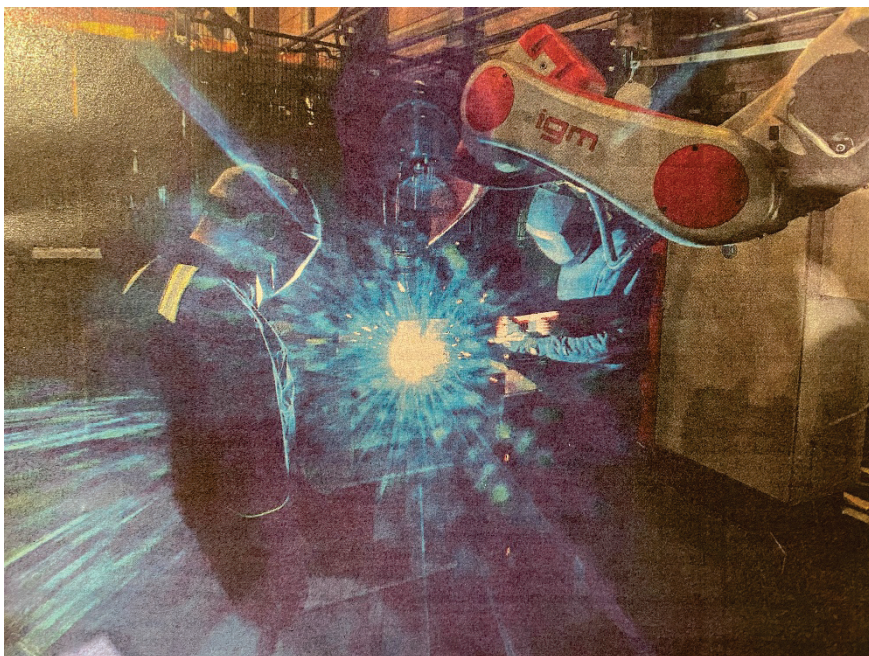

Sedan många år tillbaka har man specialiserat sig på att tillverka riktiga stora maskiner och maskindelar till företag inom pappers-, gruv- och stålbranschen.

Vi kan inte spotta ur oss en massa smådelar utan vi gör riktigt stora saker. Det krävs ganska stora investeringar för att kunna tillverka de saker vi gör, så konkurrensen är inte stenhård.

Nu har styrelsen gett ledningen i uppdrag att undersöka förutsättningarna för att uppföra ytterligare en byggnad. Det kommer att bli den sjunde i ordningen!

Intressant i år är också att företaget har fått sin första svetsrobot. Den kan till och med skriva!

Tomas Leray och Johnny Berglund arbetar med att ställa in den. "Jag har jobbat på totalt nio företag. Vrena Mekaniska är det mest välskötta av dem", säger Thomas

Skrubar och skruvpressar är en av företagets viktigaste produkter. I en skruvpress pressas vatten ur pappersmassa. Lars-Jörgen Larsson slipar av en del kanter.

De enorma balkarna används bland annat inom gruvindustrin. Karl-Wilhelm Olsson kör en av dem genom en fräs.

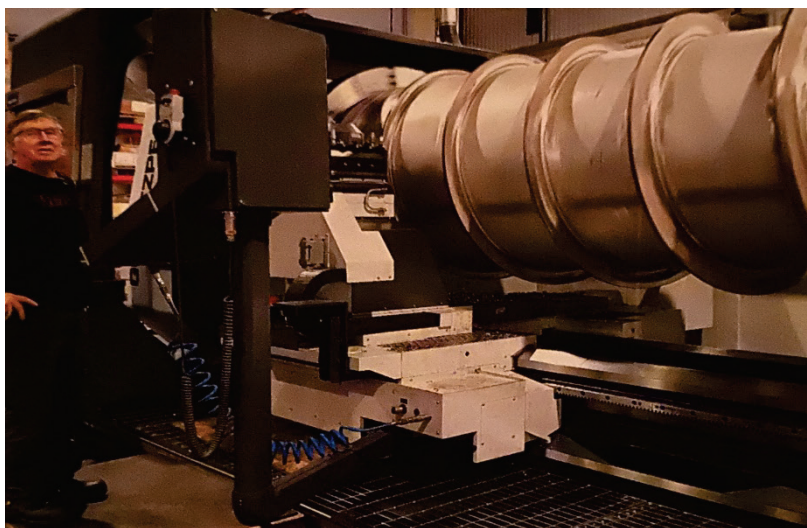
Stora grejor

VRENA MEKANISKA VERKSTAD

NI KONSTRUERAR -VI TILLVERKAR

I den nya svarven framställs bland annat de enorma skruvar som behövs i skruvpressar, berättar Alf Johansson. I en skruvpress pressas vatten ur pappersmassa.

Rekordsnurr för Vrena Mekaniska verkstad – "Fantastiskt roligt" står det skrivet i SN den 25 november 2022 – håller fullständigt med! Vilken enorm utveckling genom åren!

Nedtecknat av Eva Carlsson 2022-12-21

Marieberg undantagsstugan som blev fattigstuga

Nedtecknad av Birgit Hugsén

1902 får fastigheten Bergatorp 1:2 Marieberg lagfart och benämnas "Lägenhet i Bergatorps ägor".

Då hade tidigare ägaren till Bergatorp, nämndemannen Karl Gustaf Pettersson, avstyckat mark nära bostadshuset vid Bergatorp.

Troligen hade huset varit byggt tidigare, men registrerades 1902, med en tomt på 6900 kvm plus 3370 kvm utmed sjön Långhalsen troligen för vedbrand och fiske.

Pettersson och hustrun Mathilda Maria bor här till oktober 1908 när de flyttar till Stensund.

Kommunen har nu tillsammans med Farneby slöjdförening köpt Marieberg för att bedriva fattighus.

Man kan undra varför man beslöt att ha fattighuset där med tanke på att det bara fanns en spång över Tovsundet. Hur tog sig de gamla hit? Det är ganska långt att gå för någon som är gammal och skröplig. Och tänk alla transporter av avlidna som forslades med häst och vagn av bl.a August Carlsson i Vevelsund, hela vägen förbi Vevelsund och Farneby till Kyrkan.

Redan i november samma år flyttar "fattighjonet" Johanna Andersson in, född 1838, hon hade då tidigare varit inhyssesjon vid Almudden.

Arbetaren Karl Erik Eriksson och hans hustru Klara f. Larsson flyttade också in liksom tvillingsystrarna Elvira och Ebba Dalin 1883 födda i Husby-Oppunda. De kom från Stora Stentorp där de varit pigor och fortsatte troligen med detta arbete även här för det fanns ingen föreståndarinna här då och de övriga som flyttar in står som fd., vilket de inte gör. Det var de första som flyttade in.

Totalt bodde här 40 - 50 personer under åren 1908 - 1937 då fattigstugan läggs ner eftersom det inte verkar finnas någon kvar och att det kanske inte längre fanns något behov för några att bo på fattighuset. De äldre ville nog hellre bo på Bettna ålderdomshem.

Öden som har berört är bl.a Familjen Österberg där pappan i familjen är rättare vid Vrena Gård. Han insjuknar 1911 och familjen får flytta till Fattighuset med sina små barn födda 1901, 1905, 1906 och 1911. Pappan dör i början av 1912 och familjen flyttar till Tunaberg. Man undrar hur det gick för den familjen.

I november 1915 kom pigan vid Ilända med sin oäkta dotter född i april 1915, mamman flyttar till Årdala 1919. Hur kände mamman sig som fick lov att lämna sin lilla dotter kvar? Dottern flyttar till Bettna 1922 - 7 år gammal fick hon bli lillpiga eller vad? Historien utprepar sig, flera kvinnor flyttar hit med sina oäkta barn.

Karolina Andersdotter som flyttade hit 1920 hade tidigare bott vid Sjölund en backstuga i utkanten av Vevelsunds ägor vid sjön Långhalsen tillsammans med Jonas Jonsson båda benämnda "fattighjon". Jag vet genom Astrid Wevel att hon hjälpte till med tvätt och hushållsgöromål vid Vevelsund, men man undrar om de överlevde.

Karolina som kallades "Kuckelina" som enligt "folkmun hade sju barn med olika karlar. Men bara sonen Karl Oskar som är yngst bor kvar där och jobbar på sågen i Vrena tills han och en dräng vid Berga gick igenom isen och drunknade. Viken i Långhalsen kallas än i dag för Kuckelinaviken.

Av de föreståndarinnor som tjänstgjort här verkar Elisabet Mattson vara den första. Hon ersätts av fränskilda Britta Elisabet Eriksson som "är i äktenskapet genom kyrklig vigsel förenad med arrendatorn Erik Eriksson. Fränskild genom domstol laga kraft vunna utslag 10/11 1919". Hon kom hit med döttrarna Anna och Laila som var i tioårsåldern.

Sista föreståndarinnan är fröken Blomberg som kom 1921 och stannar kvar tills hemmet läggs ner. År 1925 blev det stor uppståndelse i byn när hennes dotter dök upp. Folket häromkring upplevde dottern som "lite tafatt". Fattigstugan var nog inte så stor, för någon gång på 30-talet skulle en utbyggnad ske, man hade stora planer på utbyggnaden.

August Carlsson, Vevelsund som var med i fattignämnden har berättat att landshövding Sederholm kom hit och tittade på ritningarna som man hade gjort, men han ansåg att det skulle bli för stort och drog ett streck över ritningen med orden "stugan skall av här" därför sitter inte dörren mitt på

huset.

I vart fall så byggdes huset ut med en våning och en vind som är halvplan. Varför inte längda huset och slippa trapporna? Inomhus reveterades och tapetserades väggarna och en 1 meter hög panel (fattigstugulist) sattes upp. Nu blev det 5 rum och kök. Undrar hur de bodde i dessa rum.

August Carlsson berättade också om en episod när han åkte förbi gick en gumba på vägen och grät för det hade kommit en ny föreståndarinna som hade hittat pannkakor med fosformos (ett vanligt råttgift som användes på 1800 och början på 1900 talet) som var utlagda i en skrubb och det hade hon slängt till grisen som därefter hade dött.

1937 läggs ålderdomshemmet Marieberg ner och blir till barnkoloni några somrar, troligen för barn från Norrköping.

1941 hyr kommunen ut delar av huset till Alma och Karl Johansson som drivit gården Ilända och Almas mor Johanna Matilda Karlsson. Det största rummet på nedre botten är låst, för där förvaras möbler från ålderdomshemmet fram till 1947 då det hålls auktion och Marieberg säljs till Tyra och Gustav Johansson

1956 flyttar deras son Ingvar Sebrant med hustru Kerstin och barnen Barbro, Staffan och Ulla in. De bor här till deras nya villa i Vrena är klar 1959.

Då är Gustav död och Tyra har flyttat till Almen

Tomten vid Långhalsen styckades av i mitten på 1950-talet och blev till fyra sommarstugetomter.

1960 köper min svärmor Helga Hugsén Marieberg och flyttar hit med söner Mats och Tomas.

När hon vill sälja 1969 köper vi huset av min svärmor Helga och sedan dess har vi bott här. Våra två barn är födda och har vuxit upp här.

Vi har genom åren rustat upp huset och tagit bort all revetering* eftersom det hade spruckit och murbruket rasade bakom tapeterna om man stängde dörrarna för hårt.

- Revetring = eller rappning är en teknik för att klä en trävägg, först med ett fästmedel, vanligen träpluggar, vassmattor eller ståltrådsnät, och därpå med puts.

Bröderna Anderssons Åkeri AB

Av Vanja Martinsson

Den 19 juni 1936 flyttar Birger Andersson med familj till Karlsro 1, Vrena. Han tog körkort 1927 och trafik kort 1930. När han kom till Vrena drev han yrkesmässig automobiltrafik tillsammans med sin bror Helge. Den 2 december 1936 blev han delägare i handelsbolaget Bröderna Anderssons Åkeri, Vrena, vilket då drevs med 4 lastvagnar, samtliga av märket Volvo. Den 11 september 1941 flyttar Birger med familj till Skogshyddan.

Birger var tillsammans med sin bror Helge Andersson och sin svåger Elof Eliasson delägare i åkeriet. Elof och hans maka flyttade till Ljungby i Vrena år 1936. Helge flyttar även han till Ljungby 1936.

1941 flyttar även Elof med familj till Skogshyddan och Helge flyttar till Nyköping.

I början av 1940-talet byggdes ett garage med plats för 4 lastbilar och handelsbolaget ombildades till Bröderna Anderssons Åkeri AB.

Birger och Elof med sina första lastbilar.

I gamla dokument har jag hittat löneutbetalningar för år 1944 där en chaufförs veckolön kunde ligga på 57:29 netto för en 48 timmars vecka.

Under 1950-talet expanderar företaget och 1961 drevs det med 8 lastbilar samt 1 lastmaskin för skogsprodukter.

Vad jag minns från min uppväxt är att pappa Birger ofta satt på kontoret och arbetade och Elof höll till i garaget tills sent om kvällarna. Jag kommer också ihåg att på fredagar kom alla chaufförer och "löskarlar" upp till Skogshyddan och hämtade sin lön. Min faster Gunhild lade ut en extra matta över den som redan låg i hallen för det var ju ingen som tog av sig skorna.

På julafton var det ofta snö och halt på vägarna och då var det bilar som skulle ut och sanda. När sandningen var klar kom chaufförerna upp till köket och det skulle bjudas på glögg och önskas God Jul. De flesta gick hem glada och uppspelta, sedan kunde vi börja fira jul sent på eftermiddagen, kvällen.

Forts. av Lilian Eliasson

När åkeriet flyttade till Vrena var det nog mestadels att köra lera till tegelbruket, det var "handkraft" med spadar. Bruket tillverkade taktegel, täckdikningsrör, större rör till grävda brunnar för att sätta en handpump på för dricksvatten för djur och hushållning m.m. Många tog vatten från sjöarna. Vi fick vårt vatten från strömfåran i Hallbosjön. Det var inte så bra kvalité på vattnet under sommaren. Det kördes timmer till Vrenasågen som vanligtvis lastades för hand. På pappa Elofs bil fanns ett "moraspel" som monterades med en lång vajer till varje virkessäsong.

Timmer lagrades i sjön. Det kördes timmer till Sparreholm som tippades direkt från bilen i sjön. Det fanns timmerflottnings från Yngaren där Backa Hosjös skogshuggare avverkade rotposter från gårdarna. Timret forslades

sjövägen ner till Vrena Pilgrimsbos strand där det släpptes lös och åkte med strömmen till Vrena Sågverk. Åkeriet körde en del timmer fram till vattnet, där det buntades för transport efter ångbåtar till Pilgrimsbo.

Vrena Åkeri körde även tegelpannor, tegelrör samt färdigsågade trävaror. Mårtensdals snickeri fick sitt timmer levererat till viken nedanför snickeriet där de hade ett litet sågverk. Timmer och massaved kördes också till Nyköpings hamn för lastning på båtar.

Det kördes olika sorters grus till vägbyggen och vägförbättringar, asfalt kunde också förekomma när flygflottiljen F11:as start och landningsbana byggdes ut.

Åkeriet körde även slaktdjur. Dessa transporter fick pappa Elof köra eftersom han var utbildad hovslagare och hade bra anlag med hästar men att köra kor var nog ingen höjdare. Till dessa transporter inköptes en "ko bur" stort och bökigt att montera. Så småningom anställdes en man för dessa transporter, han hade jobbat på slakteriet, stor och stark var han. Det blev ingen större framtid med "ko buren".....

Under vissa tider kördes även mjölk från gårdarna i närheten.

Under den här tiden hade Vrena IF en orienteringsklubb. Det var inte alla som hade cyklar så när vi skulle ta oss till nya terränger så körde pappa oss på lastbilsflaket. En helg var det en bana av kontroller vid Ilända och Ekeby skogarna, pappa blev tillfrågad att köra klubbens ivriga skogslöpare samt kläder och matsäck för dagen. Pappa tog "koburen", körde ner till Vrenas samlingsplats, anslagstavlan vid järnvägsbron, öppnade en stor lucka bak på buren och bockade fint och sa: "varsågod och stig på". Stora protester uppstod, en del höll för näsan när de såg lite dynga från hästar och kor. Några orienterare gick hem igen, en del trängde in sig i bilhytten, någon stod på fotsteget och höll sig i backspegeln. Jag och några till åkte i "ko buren".

Backa Hosjö köpte rotposter och till detta ändamål så hade de byggt en liten koja där några skogshuggarna skulle hålla till. Backa Hosjö höll med skogshuggare och åkeriet fick köra ut kojans med skogshuggarna. På flaket fanns även plats för ryggsäckar ev. någon cykel. Denna koja var populär bland bärplockare och till Vrena IF:s orienteringsklubb.

De flesta av åkeriets bilar var tippbilar som ibland byggdes om till massavedstransporter samt rena timmerbilar. Timmerbilarna fick ett

plankplan på timmerbankarna som sedan körde säckar från böndernas gårdar till centalföreningen i Nyköping.

Under åkeriets tid fanns det både Volvo, Scania och Mercedesbilar. Pappa Elof skötte servicen, oljebyten, däckbyten, lagning, tvätt m.m.

Massaveden, av gran, var från början tvåmeters som kördes till Holmens Bruk, den användes till finpapper som exporterades. Tallveden barkades i Åby Backe, en del gårdar barkade i skogen, t.ex. Torps Säteri.

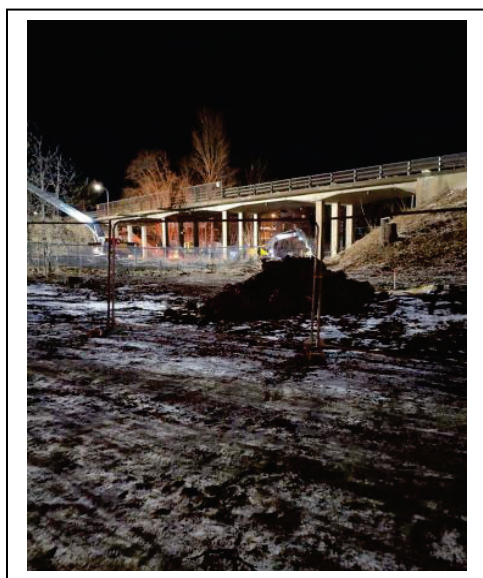
Järnvägsbron

Något som präglat Vrena år 2023 är utbytet av Järnägsbron, ett arbete som i allra högsta grad påverkat Vrenaborna, i synnerhet alla företag och alla boende Norr om Järnvägen. Med start tidigt i januari revs gamla bron, ny bro blev klar först i slutet av november. Detta resulterade i att all trafik till norra

sidan av samhället fick ledas om via Bettna eller Husby, då ingen alternativ överfart ordnades, trots ett envetet och intensivt arbete av framför allt Karin Andersson, Vrena Intresseförening, och många flera Vrenabor. Denna långa omväg för bilister resulterade i att många i stället genade på vägen via Berga/Vevelsund, vilket resulterade i stort slitage på den vägen. En oöverskådlig gångväg anordnades dock vid Stationen, vilken nyttjades flitigt.

Rivningen i full gång.

Gamla bron i sin prakt

Nya bron

Inlägg från Christer Karlsson, Almby, Vrena

Sången om Vrena.
Melodi: Bridge Over Troubled
Water
Text av Roland Farke

När du var trött
Ville vara mig nära
När du inte längre orkade med att
bära
En riktigt lång och väldigt tung lastbil
Då efter många långa mil
Ja du bron över järnvägsspåren
Du har nu bytts ut
Ja du bron över järnvägsspåren
Du har nu bytts ut

Styr mot havet ut
På böljan den blå
Ja ut på Hallbosjön
Gör Munter varje år
Han tar en sväng
bort mot Skräddartorpsån
Där finns en landsvägsbro
Men den bron över Skräddartorpsån
ska ej bytas ut
Nej den bron över Skräddartorpsån
ska ej bytas ut

Över järnvägsbron
Mot Vrena grönt
förbi vår Rally-Janne
som flera gånger blivit segerkrönt
Vid Vrena Grönt
finns Mika, Emma och så Anette
När man är där
är det lätt
lätt att tycka att allt vackert som finns
där
ej bör bytas ut
Lätt att tycka att allt
vackert som finns där
ej bör bytas ut

Nu till handlarn vi går
Där står Julia med flera på pass
Här bjuds på närhet och service av
allra högsta klass
När ormen rymt från Skansen trodde
jag den fanns där
Där stod ju närhet och Sir Vääs
Ja, jag läste nog fel på skylten
Det är nog till slut
mina glasögon som tillhör sådant
som borde bytas ut

Vid Näsets strand
i torrt och i vått
Där går vårt elljusspår som nya
ledlampor fått
Den gamla elljusslingan en grundlig
renovering genomgått
tack vare Tomas och hans gäng
Ja den förra gamla elljusslingan
den har nu bytts ut
Ja den förra gamla elljusslingan
den har nu bytts ut

Många ungdomar från Vrena by
Haft mig som lärare på skolan i
Oppeby
Jag träffar dem ibland och det är
kanon
på båda sidor om bron
Ja den bron över järnvägsspåren
som nu har bytts ut
Ja den bron över järnvägsspåren
som nu har bytts ut
Nu när nya bron står färdig
då kan många andas ut
Nu när nya bron står klar är också
denna visa slut

Våra sponsorer!

Som vi tackar så väldigt mycket – utan er blev det ingen skrift!

AB A. H. Eriksson & Söner

Vrena Mekaniska Verkstad AB

PADRON'S Svets & Smide AB

Per Johansson och Bergatorp Entreprenad AB

Preko Verkstads AB

Restaurang & Pizzeria Maximus

Svenska kyrkan
STIGTOMTA-VRENA

Vilt i Vrena

Det här fotat av

Vrena Grönt AB

Handlar'n

du stöder väl vår lokala butik så den "mår gott"? (Reds anm.)

Vrena Företagspark/Sålla AB